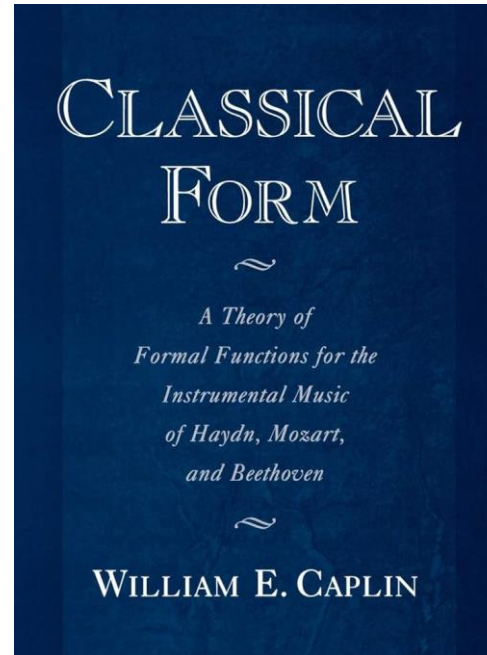

James S. MacKay:

Musical Proportion and Formal Function in Classical Sonata Form: Three Case Studies from Late Haydn and Early Beethoven

- jak může vnímání proporcí ovlivnit analýzu skladeb
- studie (2004), která analyzuje 2 sonátové expozice (Beethoven: kl. sonáta č.6 F-dur 1. věta, Haydn: klavírní trio fis-moll z roku 1795) + 4. věta z Haydnovy symfonie č. 90 ve světle 2 teorií:

William Caplin, *Classical Form: A Theory of Formal Functions for the Instrumental Music of Haydn, Mozart and Beethoven* (1998)

Caplinova teorie vychází z malých částí (např. motivů), které se dohromady skládají např. v témata nebo spojky (“transitions”) – tyto větší části pak mají své typické rysy – např. hlavní téma je věta, ve které se první dva takty opakují, pak jsou fragmentovány a nakonec je kadence (závěr) – takto můžeme identifikovat jednotlivé části expozice

[Beethoven: Sonata No.1 in F Minor, Op.2 No.1 \(Kovacevich, Lewis, Buchbinder\) - YouTube](#)

James Hepokoski and Warren Darcy: The Medial Caesura and its Role in the Eighteenth- Century Sonata Exposition (1997)

Hepokoski a Darcy odvozují strukturu sonátové věty z tzv. **mediální cézury** – to je přeryv (zlom) v toku hudby, nalézá se zpravidla v půli expozice a předchází jí často energičtější hudba (např. dynamika, intenzivnější doprovod, může (ale nemusí!) zde být modulace, častý je také sled třech akordů před samotnou cézurou)

[Beethoven: Symphony no. 1 \(with score\) - YouTube](#) (od 1:50)

[Mozart Piano Sonata No. 8 in a-minor KV 310, Grigory Sokolov - YouTube](#)

Někdy toto místo nemusí být generálpauza, ale úsek, který plynule navazuje na vedlejší téma a utvrzuje dominantu tóniny vedlejšího tématu

[Beethoven: Sonata No.21 in C Major, "Waldstein" \(Pletnev\) - YouTube](#) – “**caesura fill**”

- Mediální cézura očekáváme uprostřed expozice, neboť v klasicismu by hudba měla mít vyvážené proporce – očekáváme, že se vše od nejmenších úseků po větší úseky bude dělit na zhruba stejně dlouhé části

Tyto dva přístupy jsou použity v analýze Beethoven: kl. sonáta č.6 F-dur 1. věta

[Beethoven: Sonata No.6 in F Major, Op.10 No.2 \(Lortie, Jando\) – YouTube](#)

- Ve světle teorie Caplina je v podstatě možno hudbu od taktu 18 označit jako vedlejší téma + takt 18 se pak může na první pohled jevit jako atypická mediální cézura
- Pokud ale uvážíme, že v klasicismu by měly být ve vsí hudbě vyvážené proporce, může se jako vedlejší téma jevit spíše hudba od taktu 38, před kterým je caesura fill
- Obě možnosti jsou podle autora článku možné

Ne zcela jednoznačný výklad má také Haydnovo klavírní trio fis-moll:

[Haydn: Piano Trio No. 40 in F# minor, Hob. XV:26 - YouTube](#)

- Caplin označuje za hlavní téma pouze takty 1-4, oblast vedlejšího tématu může začínat již taktem 9
- Přesvědčivá mediální cézura + fill v taktech 19-21 však silně naznačuje vedlejší téma od taktu 22

[Haydn: Symphony No. 90 in C major \(with Score\) - YouTube](#)

- Dle autora článku je tato věta příkladem “continuous exposition” – nemá vedlejší téma
- Zajímavá je také velmi krátká repríza a dlouhá coda, která ji proporčně vyvažuje

Example 6. Haydn, Piano Trio in F# Major, Hob. XV:26:
first movement, mm. 1–16 (piano part only).

Antecedent

mf *fz* *p*

(HC, F# minor)

Failed consequent

mf *sf* *f*

(HC, A major)

(Transition?)

f

13

Piano

3

(medial caesura plus fill)

19

HC (A+)

(Subordinate theme?)

22

mf

24

fz

26

fz